ČESKÁ TELEVIZE

Centrum publicistiky, dokumentaristiky a vzdělávání

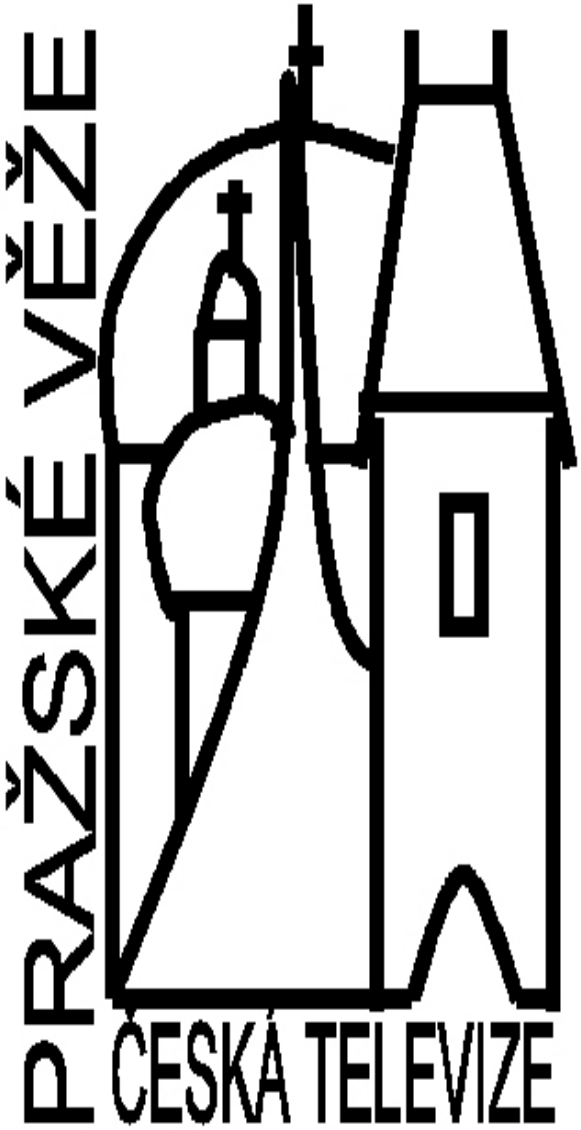

Bedřich Ludvík

PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

16 dílný dokumentární cyklus

DÍL 11. VĚŽE MEZI PETRSKÝM NÁMĚSTÍM A HLAVNÍM NÁDRAŽÍM.

Dramaturg: Milan Vacek

© říjen 2001 až únor 2007

OBRAZ 1
DVĚ PLOŠINY – KOSTEL SV. PROKOPA - ŽIŽKOV

Detail nohou Průvodce. Jdou po dlažbě. Pak nastoupí do vysokozdvižné plošiny. Ta začne stoupat...

Průvodce na stoupající plošině na kameru:

Komentář:
Začíná seriál, který vás uchopí do náruče, pozvedne k nebesům a už nikdy vás nenechá klesnout.

Průvodce:
Uchopíme vás a pozvedneme k vrcholkům sta pražských věží. Vystoupáme za vás tisíce schodů, prolezeme spousty půd, otevřeme stovky vikýřů. Na konci toho všeho vám nabídneme pohledy na Prahu, matku měst, v dědictví nám danou, širou tu Prahu, Prahu jedinou.

OBRAZ 2
OBRAZOVÁ MONTÁŽ + ÚVODNÍ TITULKY

Naprolínané oblety nejrůznějších pražských věží.

Úvodní titulky:

Česká televize
Centrum dokumentaristiky, publicistiky a vzdělávání
uvádí
dokumentární cyklus
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ
Průvodce
VIKTOR PREISS
Námět, scénář, hudba, režie:
BEDŘICH LUDVÍK

(ústřední píseň)
Nad městem jsou věže
Tyčí se nad námi
My žijem při zemi
Věže jsou s hvězdami

Ještě že věže jsou
Že nad námi stojí
Pozvednou k nebesům
Ty z nás kdo se bojí

A pak u nohou ti leží
Praha, město věží
Ať prší či sněží
Stoupejme do věží

Do věží ke zvonům
K jejich mocným tónům
Do věží vzhůru k lidem
Jímž je věž osudem

OBRAZ 3
RAMPA PRAŽSKÉHO HRADU

Kamera odjíždí od pohledu na Prahu. Průvodce se dostává do obrazu a mluví na kameru:

Průvodce:
Dívám se na zlaté makovice pražských věží a přemýšlím, proč právě do nich, do tak zranitelných míst, lidé od věků ukrývají svá poselství. Já bych to nejcenější ukryl pod věž, do jejich základů. O těch se málo ví, málo mluví. Ale nechat to napospas povětří, dešti, bleskům v makovici na vrchoku věže, to nepochopím.

Průvodce se otočí od kamery a zadívá se na město pod sebou. Kamera zabírá celem města. Pohyb oblaků se zrychlí.

Komentář:
Ale ona vůbec, věž jako budova, je nepochopitelná věc. Snad ještě tak kdysi, když měla hlídat a chránit, když na ni ještě bylo vše účelné, byla pochopitelnou stavbou.
Později se však věž úplně osamostatnila a stala se jakýmsi ohromným šperkem na jinak šedivém šatu města. A měšťané to okamžitě pochopili a začali se předhánět, kdo má dům s vyšší, krásnější, smělejší věží. V těch dobách se nad Prahou rozpoutala úplná bitva věží!

Průvodce:
Ty časy jsou dávno pryč. Dnes stavíme spíš věžové domy, než domy s věžemi. Honosné věže jsou zapomenuty. Stačí sejít z turistických tras a ocitnete se ve městě zapomenutých věží. Věže bez zájmu lidí chátrají, zahálejí, nepracují. My dnes vystoupáme na oba typy věží – zahálející i pracující. Uvidíte, kterým věžím to víc prospívá.

OBRAZ 4
LETECKÉ ZÁBĚRY PETRSKÉHO NÁMĚSTÍ

Montáž leteckých záběrů

(ústřední hudební motiv)

Komentář:

Mimo turistické cesty leží například Petrské náměstí. Bylo středem osady německých kupců před hradbami Starého města. Farní kostel sv. Petra v jeho středu je zmiňován už před rokem 1178. Později patřil řádu německých rytířů a od roku 1233 křížovníkům s červenou hvězdou. V roce 1419 byl kostel svatého Petra jedním ze čtyř kostelů, kde král Václav IV. povolil sloužit mši pod obojí způsobou.

OBRAZ 5
PŘED KOSTELEM SV. PETRA

Průvodce stojí před kostelem a mluví na kameru:

Průvodce:
Zvláštností tohoto kostela bylo, že zatímco před hlavním oltářem se přijímalo pod obojí, u bočního oltáře se přijímalo jenom tělo Páně.

Kamera obhlíží věž, polocelky, detaily.

Komentář:
Kostel postihly tři velké požáry v letech 1653, 1680 a 1689. Po nich byl barokně přestavěn. V letech 1874 až 79 byl stavitelem Josefem Mockerem regotizován.

Švenk z věží kostela na Průvodce stojícího pod nimi.

Průvodce:
Nás ale nezajímají novogotiské věže tohoto kostela, jako tato malá, podsaditá zvonice. Je mnohem mladší, z roku 1598, vlastně z doby, kdy k nám u Itálie dorazila renesance, ale přesto byla postavena v gotickém stylu. Pojďte, podíváme se dovnitř...

Montáž vstupu do zvonice a výstupu ke zvonům.

Komentář:
Je to poprvé, co se setkáváme s volně stojící zvonicí. Takových samostatně stojících zvonic nenajdeme v Praze mnoho: u kostela sv. Štěpána, sv. Pankráce, sv. Vojtěcha a sv. Jindřicha. Samostatně stojící zvonice k nám přišly s renesancí podle vzoru italských campanill. V Praze je nacházíme převážně tam, kde okolo kostela byl dříve hřbitov.

Průvodce na kameru:

Průvodce:
Ano, na zvony se zvoní nejen pro větší slávu lidské chvíle, ale i ve chvíli rozloučení. Ale tohle není žádný zvon – umíráček, ten je mnohem menší. Tento zvon se jmenuje Petr a zvonil na něj už Karel Hynek Mácha.

Kamera obhlíží zvon:

Komentář:
Zajímavý doklad povinnosti zvoníků je „Instrukce aneb vyměření zvoníkovi, jak by se v povinnosti své chovati měl od děkana pražské metropole Kašpara

OBRAZ 6
LETECKÉ ZÁBĚRY BÍLÉ LABUTĚ

Záběry obchodního domu Bílá labuť se střídají s montáží cesty do jeho věže.

Komentář:
Cestou za další věží si nemůžeme nevšimnout věžové nástavby na obchodním domě Bílá labuť. Projekt obchodního domu od architekta Gilara z roku 1939 byl ve všem průkopnický. Pojízdné schody, systém klimatizace, ba i ta věž na střeše. S laskavým svolením majitele jsme vystoupali nejen do věže, ale až na její střechu. Myslím, že pohledy na Prahu, které jsme tady nasbírali vám vynahradí skromný výhled z Petrské věže.

Montáž pohledů ze střechy obchodního domu Bílá Labuť.

(instrumentální motiv ústřední písně)

Škoda, že těchto výhledů na město věží užívá jen personál obchodního domu a ne návštěvníci...

OBRAZ 7
SENOVÁŽNÉ NÁMĚSTÍ – CUKERNÍ PALÁC

Průvodce se dívá na věž Cukerního paláce před sebou.

Průvodce:
Tak tohle je věž, která mě vždycky, kdykoliv jsem si ji všiml, hrozně přitahovala. Né snad pro nějaké své tajemství, ale pro svou nedostupnost. Vůbec jsem nechápal kde se tady, uprostřed náměstí, tahle budova vzala, natož proč má takovouhle nesmyslnou, neobyvatelnou věžičku?
A jsem opravdu rád, že se to dnes konečně dozvím...

Průvodce obchází Cukerní palác, pak vchází dovnitř a nechá se vést do věže.

Komentář:
Dnešní Senovážné náměstí stále ještě svým jménem připomíná, že na tomto místě byl Karlem IV. založen roku 1348 Senný trh. Po staletí se zde prodávalo seno pro stovky ba tisíce pražských konů a krav. Ale století páry a následující století ropy udělalo obchodu se senem konec. Náhle se rozlehlé prostranství zdálo zbytečně velké. Nebo v tom sehrály roli úplatky? Jisté je, že v letech 1911 až 1913 uprostřed tohoto náměstí vyrosla pro Asekurační spolek průmyslu cukrovarnického tato rozlehká budova - Cukerní palác.

Průvodce ve vežičce Cukerního paláce

Průvodce:
Tak se na to podívejte. No, není to krása. Dnes v této budově sídlí jedna nejmenovaná velká banka. Možná, že až její pan ředitel jednoho dne zjistí, že už vydělali na všechno co potřebovali, vystoupá sem a začne odtud rozhazovat lidem peníze. Vždyť k tomu je taková věž ideální. Škoda, že to ještě nikoho nenapadlo. Mám to zkusit..?

Průvodce sáhne do kapsy a vytáhne paklík peněz.

Mám?

Zeptá se do kamery.

Tak se podívejte...

A vyhodí balíček tisícikorun oknem

OBRAZ 8
LETECKÉ ZÁBĚRY JINDŘISŠKÉ VĚŽE

Montář leteckých pohledů na Jindřišskou věž.

Komentář:
Jindřišská věž je další pražskou kampanilou, osamělé stojící zvonicí. Zatímco kostel sv. Jindřicha a Kunhuty, u něhož stojí, založil v roce 1348 Karel IV., zvonice pochází až z let 1472 až 1476. Po požáru roku 1745 dostala gotizující střechu, kterou však strhla vichřice roku 1801. Koncem 70. let 19. století ji regotizoval nám již známý architekt Josef Mocker.

Kdysi se kolem zvonice i kostela rozprostíral hřbitov. Ten byl roku 1787 zrušen. Přesto je dobré vzpomenout, že v těchto místech bylo v době morové epidemié pohřbíváno do země až 40 těl denně.

OBRAZ 9
PŘED JINDŘIŠKOU VĚŽÍ

Průvodce před Jindřišskou věží mluví na kameru:

Průvodce:
Je mi velkou ctí představit vám jednu nejpracovitějších pražských věží. Ano, Jindřišská věž byla v roce 2000 pronajata soukromé firmě a ta z ní udělala... No schválně, pojďte se podívat...

Montáž pohledů do kavárny, restaurace, výstavní síně a vyhlídky v podkroví.

Komentář:
Do původní věže byla vestavěna železobetonvá věž, která se prakticky nedotýká původní kamenné zvonice. Byl zrestaurován zvon sv. Maria, pod nímž můžete povečeřet. A nahoru vás vyveze rychlovýtah...

Průvodce vychází z výtahu a vystoupí po schůdkách do podkroví.

Průvodce:
Je to úctyhodné, je to geniální nápad zapřáhnout takhle chátrající, zahálející věž. A tak bych rád udělal jedinou výjimku v tomto seriálu, kde mluví pouze věže a já, a představil vám tvůrce tohoto zázraku, pana inženýra Podzimka, muže, který propadl kouzlu pražských věží stejně jako já. Vím o vás, pane inženýre, že jste celoživotním propagátorem kanálu Dunaj- Odra- Labe. A já se ptám: Dokázal jste zázrak, postavil jste věž ve věži, zachránil jste a oživil zapomenutou, chátrající Jindřišskou věž. Kdy propojíte Dunaj s Odrou a Labem?

Hovoří ing. Podzimek

ing. Podzimek:
(….)

Švenk z trámoví věže zpět na Průvodce, který se zeptá:

Průvodce:
A protože my musíme vždycky vystoupat na nejvyšší možné místo ve věži, ptám se vás, mohu vyšplhat až do lucerny Jindřišské věže?

Ing. Podzimek odpoví.

Ing. Podzimek:
(souhlas a lítost, že on sám tam nebyl)

Montáž výstupu do lucerny

OBRAZ 10
LETECKÉ POHLEDY NA HLAVNÍ NÁDRAŽÍ

Montáž leteckých pohledů na budovu hlavního nádraží v Praze.

Komentář:
Tak se na to podívejte! V Praze má i nádraží věže.
Budova hlavního nádraží stojí na místě, kde bylo do roku 1875 předpolí městských hradeb. Už roku 1866 bylo rozhodnuto, že hradby budou zrušeny, ale jednání mezi městem a vojskem se táhlo celých 9 let, takže když došlo ke zbourání hradeb, budova nádraží už za nimi stála.

OBRAZ 11
PŘED HLAVNÍM NÁDRAŽÍM

Průvodce se nakloní do obrazu a podotkne:

Průvodce:
Ovšem pozor: to byla jiná budova, než dnes.
Dnešní budovu navrhl architekt Josef Fanta.

Průvodce se otočí a zamíří k budově hlavního nádraží.
Montáž jeho cesty do jedné z prosklených věží se střídá s pohledy na věže.

Komentář:
Ano je to tak. V roce 1900 vyhrál Josef Fanta soutěž na budovu nového hlavního nádraží a v roce 1909 byla stavba nádraží císaře Františka Josefa I. Dokončena. Po vzniku samostatné Československé republiky dostalo jméno amerického prezidenta Woodrowa Wilsona
Secesní budova se inspirovala pařížským Severním nádražím a měla hned čtyři věže. A právě ty vzbudily u pražanů ve své době značné pohoršení. Jejich prosklenné kopule totiž podpírají nazí Atlanti. Ti měli být oblečeni sochařem do kamenných plavek. Nakonec pozornost veřejnosti odvedl skandál ve Svatováclavské záložně a Atlanti jsou nazí dodnes.

Průvodce vystoupá na kovové rošty v kopuli. Rozhédne se a obrátí se na kameru:

Průvodce:
Tak tohle je úplný opak Jindřišské věže. Prázdné, zahálející věže Hlavního nádraží tiše chátrají. Ale prý tomu tak nebylo vždy. V roce 1922 tady měla svou observatoř Česká astronomická společnost. V pozorování hvězd jim prý vadil kouř lokomotiv a tak se odstěhovali. Možná už od těch dob věže zahálí. Jestlipak pro ně nový investor Grande stacione najde nějakou práci? Co si tak dát inzerát: hledám práci pro dvě zahálející věže.

Průvodce (a kamery) vyhlédne ven.

Komentář:
Z jedné strany vidíme nekonečnou střechu nádražní haly pokrytou 18 000 metry čtverečními zinkového plechu.
Z druhé strany střechu odbavovací haly postavené v letech 1972 až 1977, 28

OBRAZ 16
ZÁVĚREČNÁ MONTÁŽ

Montáž leteckých pohledů na město a věže.

Komentář:
Zůstává otázka, zda má něco takového jako je věž, ozdoba města a meta architektury, zda má být zapojeno do shonu směny a zisku. Věže se už svou výlučností něčemu takovu vzpouzejí. Nejsou konstruovány, nebyly stavěny proto aby jimi davy lidí prolézaly od sklepa po střechu. Už svým ustrojením naznačují jistou výlučnost. V něčem se blíží ideálu. A na ideál se nesahá, na ten se celoživotně dosahuje.
Nechme jim tedy jejich hrdost citadel. Jejich výlučnost, nepřítupnost.
Není dobré vylézt úplně do všech věží. Je dobré ponechat si nějaká tajemství. Vždyť v jejich makovicích jsou ukryta poselství předkům, což z nich činí nedotknutelné nositelky přesahu s posláním a to jim nejvíce sluší.

Do montáže pohledů na pražské věže se vylnou závěrečné titulky:

Viděli jste seriál
PRAHA, MĚSTO VĚŽÍ

provázel Viktor Preiss

námět a scénář:
Bedřich Ludvík
dramaturg:
Milan Vacek
odborný poradce:
arch. Milada Vršecká
autor děkuje:
….....
….....
zvuk:
XY
ústřední píseň složil a zpívá:
Bedřich Ludvík
aranžmá písně:
Jan Jirásek
střih:
Věra Flaková
kamera:
Pravoslav Flak
režie:
Bedřich Ludvík

(ústřední píseň)

Nad městem jsou věže
Tyčí se nad námi
My žijem při zemi
Věže jsou s hvězdami

Ještě že věže jsou
Že nad námi stojí
Pozvednou k nebesům
Ty z nás kdo se bojí

A pak u nohou ti leží
Praha, město věží
Ať prší či sněží
Stoupejme do věží

Do věží ke zvonům
K jejich mocným tónům
Do věží vzhůru k lidem
Jimž je věž osudem